

Monumentnummer*: 515901

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 10 mei 2002
Kadaster deel/nr 82855/83

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Urk Urk Flevoland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Urk

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Urk B 6032

Omschrijving**

Inleiding

De Urkersluis is een schutsluis tussen de monding van de Urker Vaart en de haven van Urk aan het IJsselmeer. Met de bouw van de sluis is, evenals met de werkzaamheden aan het nabijgelegen gemaal Vissering en een rijtje dienstwoningen, begonnen in 1938. De sluis, zowel als het bijbehorende SLUISWACHTERSHUISJE, de schotbalkenloods en het gemaal zijn gebouwd naar ontwerp van de architect D. Roosenburg en ingenieurs van de Dienst der Zuiderzeewerken, in opdracht van Rijkswaterstaat. De sluis en de bijbehorende gebouwtjes waren voltooid in 1941. Met het droogvallen van de Noordoostpolder en het afronden van de werkzaamheden aan de Urkervaart in 1942 kon de sluis evenals het nabij gelegen gemaal in gebruik worden genomen. Het sluiswachtershuisje diende als onderkomen van de sluiswachter, die vanuit deze positie de sluisdeuren kon bedienen.

Het gebouwtje verloor in 1989 de oorspronkelijke functie toen het in dat jaar werd vervangen door een nieuw bedieningsgebouw bij de brug. Dit bedieningsgebouw en de brug vallen beide buiten de bescherming van rijkswege.

Omschrijving

Het aan de zuid-oostkant van de sluisolk staande sluiswachtershuisje was oorspronkelijk bestemd als onderkomen van de sluiswachter. Het vanuit een rechthoekige plattegrond opgetrokken huisje heeft een betonnen onderbouw en in kruisverband

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

gemetselde muren onder een uitkragende betonnen kap met rode pannen. Deze is te vergelijken met die van de schotbalkenloods, maar is aan de onderzijde afgetimmerd. Aan de wegzijde bevat het huisje in de betonnen onderbouw een nieuwe aluminium deur met zijlichten. De ruimte hierachter bevat tegenwoordig sanitaire voorzieningen. Het hoekvenster linksboven heeft vernieuwde aluminium kozijnen en vormt een doorlopend geheel met het venster in de naar de sluis gekeerde kopgevel en de op de haven georiënteerde zijgevel. De vensterpartij staat evenals de andere gevelopeningen onder een rollaag en is voorzien van een doorgetrokken betonnen onderdorpel. De gevel aan havenzijde bevat verder een op de genoemde vensterpartij aansluitende aluminium deur, die tegen de binnenhoek van een krimp is geplaatst. Deze rechter gevelpartij is voorzien van een rond venster en een aluminium deur. De achterste kopgevel bevat drie staande aluminium vensters.

Waardering

Het sluiswachtershuisje is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische en de architectuurhistorische waarde.

- Het sluiswachtershuisje heeft cultuurhistorische waarde als onderdeel van een complex dat een belangrijke schakel is in de ontwikkeling van waterbouwkundige kunstwerken in Nederland en omdat met de bouw ervan het einde van Urk als eiland en het begin van de Noordoostpolder werd gemarkeerd.
- Het huisje heeft architectuurhistorische waarde vanwege de specifieke, voor de bouwtijd karakteristieke vormgeving, het materiaalgebruik en de constructie, en als karakteristiek werk binnen het oeuvre van een vooraanstaand bouwkundige, D. Roosenburg.
- Het huisje heeft tevens ensemblewaarde vanwege de bijzondere visuele en functionele samenhang met de sluis en de andere onderdelen van het complex.
- Het sluiswachtershuisje is bovendien van belang vanwege de herkenbaarheid en grote mate van gaafheid van het exterieur.

Hoofdcategorie

Weg- en waterbouwkundige werken

Subcategorie

Waterkering en -doorlaat

Functie

Sluiswachterswoning (C)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument